

1.1 Justificació

Des de l'any 1999 i fins avui, l'evolució de la producció de deixalles a l'Alt Empordà segueix una línia ascendent, malgrat tenir en compte el creixement constant de la població. Tot i els esforços posats en els serveis existents fins ara, el coeficient de generació de residus puja significativament i es veu fortament condicionat per a l'activitat turística. Aquest fet, afecta directament la vida útil de l'abocador comarcal, que es calcula l'acabament de la fase IV d'explotació per a finals del 2012.

El Consell Comarcal de l'Alt Empordà, titular del Dipòsit Controlat comarcal de l'Alt Empordà, lidera serveis i projectes a nivell comarcal referents a la gestió de residus. La gestió d'aquesta temàtica està en constant millora i adaptació dels serveis relacionats amb els residus per tal de facilitar la tasca dels ajuntaments per a solucionar la problemàtica actual de la gestió dels residus.

La gestió dels residus està en constant millora i adaptació

La tasca de planificació de nous serveis comarcals per a trobar solució a aquesta temàtica passa per la redacció de diferents documents estratègics com són:

- El "Pla d'acció per a la gestió del tractament de residus de l'Alt Empordà". Aquest document, redactat en el marc d'un conveni de col·laboració entre l'Agència de Residus de Catalunya i el Consell Comarcal Alt Empordà, determina les instal·lacions i sistemes de tractament de residus adequats per a la comarca. Aquest fet, és molt important atès que del tractament i destí final en deriva directament el model de recollida dels residus i altres aspectes de la gestió comarcals.
- La redacció del "Pla estratègic de gestió de residus a l'Alt Empordà" que inclou les estratègies de comunicació, logística i tractament dels residus a escala comarcal i segons els eixos programàtics del Programa de gestió de residus municipals de Catalunya 2007-2012 (PROGEMIC).
- El Pla de comunicació relatiu a la gestió dels residus municipals de l'Alt Empordà, que incorpora l'estratègia comunicativa per a permetre executar les actuacions planificades en els documents anteriors.

El Pla Estratègic per a la gestió de residus municipals de l'Alt Empordà és un document que té com a objectius principals:

- Recollir l'estat actual de la gestió dels residus de la comarca, els serveis existents així com els resultats obtinguts fins avui.
- Adaptar i aplicar els objectius del PROGEMIC 2007-2012 a la nova planificació del Model de gestió de residus comarcal.
- Proposar actuacions generals futures en l'àmbit de la gestió dels residus i determinar-ne un Pla de seguiment.
- Iniciar el plantejament d'organització conjunta comarcal en relació a la gestió integral del model de gestió de residus a aplicar.

Atès que es tracta d'un document estratègic d'abast comarcal, on s'inclouen actuacions i propostes de diferents àmbits competencials, per tal que aquest treball derivi en actuacions concretes aplicables a cada municipi caldrà redactar un Pla de gestió de residus per a cada municipi de la comarca. Aquest pas és molt important per aclarir a cada municipi les actuacions a realitzar en l'àmbit municipal i els serveis que caldrà incorporar o modificar en funció del nou model comarcal de la gestió de residus.

1.2 Marc competencial

La gestió dels residus municipals és una competència pròpia del municipi, d'acord amb allò disposat a la Llei 1/2009, a la Llei 10/1998 i a la normativa reguladora del règim local. Els municipis han de prestar com a mínim, el servei de recollida, de transport, de valorització i de disposició del rebuig d'aquests residus. Aquest servei el poden prestar independent o associadament.

L'objectiu general d'aquesta regulació és millorar la qualitat de vida de la ciutadania de Catalunya, obtenir un alt nivell de protecció del medi ambient i dotar els ens públics competents per raó de la matèria dels mecanismes d'intervenció i control necessaris per garantir que la gestió dels residus es duu a terme sense posar en perill de les persones i reduint l'impacte ambiental.

La Llei 1/2009, del 21 de juliol, en l'article 8.2, especifica que les instal·lacions del Pla territorial sectorial d'infraestructures de gestió de residus municipals han de ser finançades per l'Agència de Residus de Catalunya, d'acord amb el pla financer establert pel contracte programa subscrit entre l'Agència de Residus de Catalunya i el Govern.

El PROGEMIC i el Pla territorial Sectorial d'Infraestructures de Residus Municipals, constitueixen, per tant, els instruments de planificació del Govern pel que fa a la gestió dels residus municipals.

Pel que fa a la comarca de l'Alt Empordà, els serveis derivats de les competències municipals pel que fa a la gestió dels residus és el següent:

Servei	Municipis	Competència	Tipus servei
Disposició abocador	Tots	Consell Comarcal de l'Alt Empordà	Concessió administrativa
Recollida residus	Tots	Cada municipi disposa del seu servei	Concessió administrativa o empreses mixtes
Selectiva paper i cartró	Figueres, L'Escala, Roses, Vilajuïga	Cada municipi disposa del seu servei	Concessió administrativa o empreses mixtes
	Resta de municipis	Consell Comarcal de l'Alt Empordà	Concessió administrativa
Selectiva envasos lleugers	L'Escala, Roses i Vilajuïga	Cada municipi disposa del seu servei	Concessió administrativa o empreses mixtes
	Resta de municipis	Consell Comarcal de l'Alt Empordà	Concessió administrativa
Selectiva envasos de vidre	Figueres, L'Escala i Vilajuïga	Cada municipi disposa del seu servei	Concessió administrativa o empreses mixtes
	La resta de municipis	Consell Comarcal de l'Alt Empordà	Concessió administrativa
Selectiva matèria orgànica	Figueres, Roses, L'Escala, Castelló d'Empúries, Vilajuïga, Vilabertran, Boadella i les Escaules, Navata i Avinyonet de Puigventós	Cada municipi disposa del seu servei	Concessió administrativa o empreses mixtes
	Resta de municipis	No es realitza el servei	

Taula 1: Competències dels serveis de gestió de residus municipals

1.3 Àmbit d'aplicació del nou model de gestió de residus

1.3.1 Territorial

L'àmbit territorial del Pla estratègic de gestió de residus municipals abasta tota la comarca de l'Alt Empordà, que té una superfície de 1.342 Km², 68 municipis i una població de 129.158 habitants (segons la darrera revisió oficial del padró d'habitants a 1 de gener de 2007). L'Alt Empordà és una comarca tipificada com a comarca rural, ja que només 6 dels seus municipis superen els 5000 habitants de dret: Figueres, l'Escala, Llançà, Vilafant, Castelló d'Empúries i Roses.

1.3.2 Material

L'àmbit d'aplicació material del present programa són tots els residus generats en l'àmbit municipal, d'acord amb les definicions establertes per la Llei 1/2009, de 28 de juliol, reguladora dels residus.

Són residus municipals els residus generats als domicilis particulars, els comerços, les oficines i els serveis, i també els que no tenen la consideració de residus especials i que per llur naturalesa o composició es poden assimilar als que es produeixen en els dits llocs o activitats. També tenen la consideració de residus municipals els residus procedents de la neteja de les vies públiques, zones verdes, àrees recreatives i platges; els animals domèstics morts; els mobles, els estris i els vehicles abandonats; els residus i els enderrocats procedents d'obres menors i reparació domiciliària.

Són residus comercials els residus municipals generats per l'activitat pròpia del comerç al detall i a l'engròs, la hostaleria, els bars, els mercats, les oficines i els serveis. Són equiparables a aquesta categoria, als efectes de la gestió, els residus originats a la indústria que tenen la consideració d'assimilables als municipals d'acord amb el que estableix aquesta Llei.

La Llei 1/2009 estableix una regulació específica per a la gestió dels residus comercials residus, a fi de millorar-ne la gestió i garantir que els productors i els posseïdors assumeixin les despeses de la seva gestió, sense perjudici que els ens locals n'assumeixin la gestió directa. El mateix règim s'aplica als residus d'origen industrial assimilables als municipals, per la qual cosa els productors de residus industrials poden gestionar els seus residus assimilables als domèstics mitjançant o bé la recollida municipal, si el municipi estableix el servei, o bé mitjançant un gestor autoritzat de residus.

1.4 Model comarcal de gestió de residus

Seguint el model de gestió de residus de Catalunya descrit pel PROGEMIC 2007-2012, el model de gestió de residus de l'Alt Empordà, incideix en els següents objectius generals;

Prevenir la generació de residus, en pes però també en volum, diversitat i perillositat, desacoblant la producció de residus del creixement econòmic.

La producció de residus municipals es veu també afectada pel comportament dels consumidors, que al seu torn està influït per l'estructura social, els ingressos i el nivell de riquesa de la societat.

Fomentar una bona recollida selectiva en origen, com estratègia per a obtenir materials de qualitat que tinguin sortida en el mercat del reciclatge.

Obtenir materials de qualitat per als processos de reciclatge és una condició necessària per a potenciar aquest mercat. La recollida selectiva és la millor garantia per a obtenir dels residus recursos que puguin competir en el mercat.

Potenciar, especialment, la gestió i recollida selectiva en origen de la fracció orgànica dels residus municipals.

Cal destacar, en l'àmbit de la gestió de la fracció orgànica, la necessitat de produir un compost de qualitat amb possibilitats reals d'utilització en el mercat. Per a això es fomentarà la recollida en origen amb uns percentatges inferiors al 15% d'impropis i estratègies d'autocompostatge per a municipis que per les seves característiques en fan el mètode de gestió més adient.

Potenciar les recollides comercials en origen.

Es calcula que la generació de residus comercials és aproximadament el 21% dels residus totals generats. Fomentar els sistemes de recollida selectiva d'aquests residus, facilitant i potenciant la gestió diferenciada en els comerços (amb recollides independents o mitjançant els serveis municipals ja sigui en circuits diferenciats o integrats en els circuits domiciliaris, segons sigui adient en cada cas) permetrà millorar sensiblement els resultats de recollida selectiva globals.

Garantir la complementarietat de models

Essent la base del model actual de recollida la segregació en 5 fraccions, aquest preveu potenciar la mixticitat de sistemes de recollida i tractament en funció de les característiques del territori, adequant en cada cas aquelles que siguin més efectives quant a cost econòmic, ambiental i resultats de valorització.

En aquest sentit, s'han d'adequar els models de segregació de residus i els sistemes de recollida a les característiques territorials, urbanístiques i socioeconòmiques de cada població.

Reduir l'abocament final, especialment de fracció biodegradable i materials recuperables.

Aquest és un objectiu recollit en totes les polítiques de residus. Dins d'una estratègia general de prevenció dels residus i una major valorització material, es planteja assolir una reducció significativa de la quantitat de residus duts a dipòsit controlat, especialment dels residus fermentables tal com es recull en la Directiva d'abocadors.

Incorporar a les persones en les actuacions de gestió de residus, maximitzar la implicació, coneixements de la població i gestors.

L'objectiu és aconseguir un alt grau d'implicació de la ciutadania en general, a través d'un grau de coneixement i capacitat crítica elevats, i des d'un punt de vista sistèmic. La participació i el grau d'informació i sensibilització de la població seran un aspecte clau a l'hora d'implantar els instruments del pla estratègic

És imprescindible una metodologia que permeti fer un seguiment dels resultats de la planificació i alimentar un sistema compartit i homogeni d'informació i estadística. Aquests resultats han d'estar a la disposició de la població, incorporant programes de comunicació i informació de forma pedagògica i comprensible.

a) Objectius qualitius

Instaurar de mesures de prevenció i reducció de residus amb diferents accions:

- Potenciar el consum responsable.
- El tractament dels residus en origen i la reutilització.

Diversificar les estratègies per a reduir la fracció orgànica destinada a disposició final segons les característiques del territori:

- Recollida de la fracció orgànica en municipis de més de 2.000 habitants.
- Recollida de la fracció orgànica en grans productors del sector serveis i adaptada a l'estacionalitat.
- Realitzar compostatge de qualitat a partir de la FORM seleccionada en origen.
- Impuls del compostatge casolà als municipis petits.
- Incrementar l'eficiència en la recollida selectiva:
- Actuacions per a la prevenció d'impropis en les fraccions valoritzables.
- Increment i diversificació del servei per a diferents orígens: domèstic, comercial, industrial.

Tractar de forma adequada la fracció resta:

- Desenvolupament d'un model Comarcal per a la recollida de fracció resta dels municipis de menys de 2000 habitants.
- Sistemes de tractament que permetin la separació de materials valoritzables de prou qualitat com per que tinguin mercat i per tant, deixin de ser residus i siguin subproductes o productes.
- Un sistema de tractament respectuós amb l'entorn i sostenible pel que fa als recursos necessaris i al rebuig de l'activitat.
- La utilització de la valorització energètica en aquells productes del tractament de la resta que signifiquin una millora de l'eficiència del model de gestió de residus.

b) Objectius quantitius

Diversificar les estratègies per a reduir la fracció orgànica destinada a disposició final segons les característiques del territori:

- Aconseguir una matèria orgànica seleccionada en origen amb un màxim de 10% d'impropis.
- Aconseguir els objectius quantitius de selecció de la matèria orgànica marcats pel PROGEMIC amb les diferents estratègies de selecció i reducció de la FORM.

Incrementar de l'eficiència en la recollida selectiva:

- Incrementar com a mínim en un 3 % anual la recollida selectiva de paper i cartró, vidre i en un 1,5% anual envasos lleugers fins al 2012
- Aconseguir que a les recollides selectives en àrees d'aportació hi hagi com a màxim un 12% d'impropis.

Tractar de forma adequada la fracció resta:

- Amb el tractament de la fracció resta aconseguir seleccionar en destí i valoritzar el màxim d'envasos, plàstics, alumini i altres fraccions valoritzables.
- Valoritzar un 100% de la matèria orgànica que entra a la fracció resta
- Reduir al màxim el rebuig del tractament de la fracció resta.

En resum, els objectius quantitius de valorització de les diferents fraccions de residus a la comarca un cop instaurat el model de gestió de residus i en funcionament les instal·lacions de tractament són:

TIPUS DE RESIDU	OBJECTIUS DE VALORITZACIÓ PER A LES DIFERENTS FRACCIONS DE RESIDUS APLICANT EL MODEL DE GESTIÓ DE RESIDUS DE L'ALT EMPORDÀ														
	2005	2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012	
FORM (diferents estratègies de reducció i selecció)	0,32 %	4,32 %	0,83 %*	8,32 %	2,39 %*	12,32 %	4%*	16,32 %	5,64 %*	29,32 %	7,30 %*	42,32 %	9,01%*	55 %	10,75%*
			3,49 %		5,93 %				8,32 %		10,68 %		22,02 %		33,31 %
PAPER I CARTRÓ	15,91 %	20,61%		23,71%		26,61%		29,61%		44,61%		59,61%		75%	
VIDRE	49,25 %	47,95%		50,95%		53,95%		56,95%		62,95%		68,95%		75%	
ENVASOS LLEUGERS	6,66 %	8,18%		9,68%		11,18%		12,68%		16,68%		20,68%		25%	

Taula 2: Objectius de valorització de la comarca

*Nota: els objectius de compostatge i valorització de FORM s'aconsegueixen entre la recollida selectiva i el compostatge casolà

1.5 Proposta de treball comarcal per a executar el pla d'acció per a la gestió de residus.

El Conveni entre l'Agència de residus de Catalunya, el Consell Comarcal de l'Alt Empordà i l'Ajuntament de Pedret i Marzà per a establir el model de la gestió de residus de la comarca defineix com a un dels objectes del conveni: “ **Definir l'ens de gestió necessari (consorci o altra figura associativa) per al finançament i seguiment de les noves infraestructures de gestió de residus municipals**”.

Atesa la situació actual de la organització de la gestió dels residus a la comarca de l'Alt Empordà, que engloba diferents administracions i empreses amb competències diferents i a diversos nivells, s'hauria de tendir cap a una lògica de governança conjunta basada en la definició d'objectius i polítiques comunes.

Així doncs s'ha de promoure canvis en l'estructura d'organització de la gestió dels residus que permetin modificar la relació entre els diferents gestors implicats (ens locals, supramunicipals i operadors). Aquests canvis tendiran a millorar la cooperació entre diferents col·lectius implicats, guanyant en eficiència i implicació i millorant els resultats del model de gestió adoptat.

En aquest sentit, i a la comarca de l'Alt Empordà, els ajuntaments exerceixen la majoria de competències de recollida de residus, per la seva proximitat amb la població, constitueixen el principal interlocutor al que es dirigeix la població per a tramitar suggeriments, queixes... Tanmateix, el Consell Comarcal Alt Empordà, com a ens supramunicipal, juga un paper important tant per les competències de recollida selectiva delegades com per les de tractament dels residus.

A aquesta escenari, cal sumar-hi altres actors: els operadors i/o concessionaris, sovint privats, contractats pels ajuntaments i encarregats de realitzar la recollida de residus, el transport i el tractament a les plantes comarcals de tractament.

L'acció principal per a millorar l'eficiència del sistema serà doncs establir l'ens o sistema consorciat o mancomunat per a aconseguir una gestió conjunta dels processos que impliquen la gestió dels residus sòlids urbans de manera a integrar els agents implicats i augmentar la coordinació i eficiència del sistema.

El Pla Estratègic per a la gestió de residus municipals a l'Alt Empordà planteja les següents estratègies generals per a dotar a la gestió de residus d'un enfocament integral, que es componen bàsicament de la implantació d'instruments organitzatius, tècnics i de comunicació per a fomentar l'organització territorial, la coordinació i la transversalitat en la gestió.

- Creació d'un Consorci o ens independent on s'integrin els diferents agents de la comarca implicats en la gestió dels residus amb la finalitat de coordinar els implicats, definir objectius comuns, planificar els serveis segons les necessitats dels municipis de la comarca i executar les actuacions que es proposen en aquest Pla.
- Fomentar la corresponsabilització de tots els gestors i operadors en els resultats de la recollida selectiva. Caldria integrar els resultats de les recollides selectives dins dels objectius de qualitat dels serveis de recollida de residus que efectuen els diferents operadors, pot ser una bona mesura per potenciar la corresponsabilització d'aquests i, al final, obtenir uns millors resultats de recollida selectiva, ja que la correlació entre disseny i qualitat del servei, i resultats de recollida i impropis, és prou important.
- Fomentar la utilització de les noves tecnologies de la informació i la comunicació per a millorar el coneixement estadístic dels resultats de gestió dels residus. En aquesta actuació s'incidirà sobretot en el funcionament i control de la gestió dels processos i serveis que s'integrin en la gestió dels residus. També en la simplificació de la utilització dels serveis per part dels usuaris.

Amb aquest objectiu sobre la taula i en la mesura que cal iniciar un treball en comú per a posar en marxa els plans d'acció per a cada municipi, des del Consell Comarcal de l'Alt Empordà es proposa, en primera instància, la creació d'una **Comissió Comarcal de seguiment de gestió de residus de l'Alt Empordà** per a la planificació i seguiment dels plans d'acció per a la implantació del nou model de gestió de residus a l'Alt

Empordà arrel de la futura implantació del Centre de tractament de residus.

La comissió tindria com a funcions el seguiment de, entre altres coses:

- La posada en marxa de les instal·lacions necessàries per fer les operacions de valorització, tractament i disposició dels residus sòlids municipals i assimilables (Centre de tractament de residus).
- El foment de l'aplicació de la recollida selectiva i del reciclatge tant dels residus municipals com els assimilables a municipals que puguin ésser acollits.
- El servei de gestió i explotació del servei de recollida, recollida selectiva i transport de residus municipals i assimilables
- Del servei de suport per a la construcció, explotació i manteniment de les diferents tipologies instal·lacions de recollida selectiva per a residus municipals o assimilables que no siguin objecte de recollida domiciliària adherits a la Xarxa Comarcal de deixalleries.

La coordinació del servei a la comarca es proposa a partir d'un treball a través d'una zonificació. Cadascuna de les cinc zones amb les quals s'ha dividit la comarca serviran per a realitzar un treball conjunt entre els municipis que la componen i permeti la posada en marxa i millora de serveis de manera més eficient.

Un representant de cada zona formarà part de la Comissió de seguiment comarcal per tal de transmetre les inquietuds de la seva zona a nivell comarcal.

Les zones proposades són les següents:

Cadascuna de les zones està formada per municipis amb diferents poblacions per tal de poder establir un equilibri en el treball conjunt. Figueres es tracta com una zona única per la seva importància i complicitat dels serveis.

Serra de l'Estela	Albanyà, Sant Llorenç de la Muga, Terrades, Llers, Cistella, Vilanant, Avinyonet de Puigventós, Santa Llogaia d'Àlguema, Borrassà, Ordís, Navata, Lladó, Cabanelles i Vilafant
Serra de l'Albera	Cantallops, Capmany, Sant Climent Sescebes, Espolla, Rabós, Mollet de Peralada, Garriguella, Vilamaniscle, Biure, Boadella i les Escaules, Pont de Molins, Darnius, Agullana, La Vajol, Maçanet de Cabrenys i La Jonquera
Serra de Rodes	Portbou, Colera, Llançà, El Port de la Selva, La Selva de Mar, Cadaqués, Roses, Palau-Saverdera , Pau i Vilajuïga
Conca de la Muga	Peralada, Vilabertran, Pedret i Marzà, El Far d'Empordà, Fortià, Riumors, Vilamalla, Siurana, Vila-sacra i Castelló d'Empúries
Conca del Fluvià	Pontós, Garrigàs, Bàscara, Palau de Santa Eulàlia, Sant Miquel del Fluvià, Vilaür, Saus-Camallera-Llampaies, Sant Mori, Ventalló, Viladamant, L'armentera, Torroella de Fluvià, Vilamacolum, Sant Pere Pescador i l'Escala.